

Lukutaidosta ja lukiouudistuksesta

Päätoimittajalta

Suomalaiset koululaiset ovat maailman parhaita lukijoita, mutta ymmärtävässä lukutaidossa on toivomisen varaa.

Tämähän ei ole mitään uutta. Nuoret lukevat kirjallisuutta yhä vähemmän ja tämäkään ei ole mitään uutta. Kirjoitustaidon taso on myös melko keho ja heikko ymmärtävä lukutaito näkyy valitettavan hyvin. Luku- ja kirjoitustaito ovat kuitenkin tulevaisuudessa digitalisaation myötä yhä tärkeämpiä taitoja. Kysymys onkin siinä, että miten nykyoppilaat pärjäävät tulevaisuudessa yhä heikommilla taidoillaan.

Äidinkielen opettajat ovat suunnitelleet lukutaidon kohotuskampanjaa ja se onkin hyvin tarpeellinen nykytilanteessa, mutta onko siitä apua, on jo toinen juttu. Miten etenkin ymmärtävää lukutaitoa parannetaan?

Peruskoulu pystyi tasaamaan muutaman vuosikymmenen oppilaiden eriarvoisuutta, mutta ei enää. Oppilaan kotitaustalla näyttää olevan melkoinen merkitys hänen koulumenestyksessään. Koulut ovat pyrkineet tasoittamaan eroja tukiopetuksella ym., mutta siltäkin on rajansa.

Erot tyttöjen ja poikien luku- ja kirjoitustaidoissa ovat huomattavia. Koululaitosta on syytetty siitä, että se suosisi tyttöjä, mutta eikö pojilta voisi myös vaatia jotain koulussa, eikä hyväksyä sitä, että joitakin poikia ei lukeminen ja vielä vähemmän kirjoittaminen kiinnosta. Poikien huonosta koulumenestyksestä ollaan yleisesti huolissaan, mutta ns. kymppin tyttöjä pidetään enemmän hikipinkoina kuin lahjakkaina. Kysynkin, että mitä vikaa kymppin tytöissä on? Ei mitään! Huonosti koulussa menestyvistä tytöistä ei tunnu kukaan olevan huolissaan!

Virossa PISA-tulosten mukaan tyttöjen ja poikien erot luku- ja kirjoitustaidossa ovat paljon pienemmät ja poikien kouluvihtyvyys on parempi. Virossa luokat ovat pienempiä kuin Suomessa ja opettajalla enemmän aikaa oppilaille kuin Suomessa. Kotien suhtautuminen kouluun on positiivisempi kuin Suomessa ja

koulutus nähdään edelleen väylänä parempaan tulevaisuuteen. Virossa venäjänkielisten integrointi yhteiskuntaan koulujen kautta on ollut melko tehokasta, sillä korkeakouluopetus on joko viroksi tai englanniksi.

Luku- ja kirjoitustaito on myös sosiaalinen kysymys siinä mielessä, että Suomessa koulutus on vahvasti sosiaalisesti periytyvää. Avainasemassa on äitien koulutus. Keskiluokan koulutetut äidit tietävät mitä on koulutus ja he osaavat myös vaatia koululta tukea ym., ehkä liikaakin. Helsingin seudulla puhutaan koulushoppailusta, joka on valitettavasti todellisuutta, vaikka erot koulujen välillä ovat pienet, mutta ratkaisevaa on mielikuva.

Koulutetut vanhemmat eivät halua lapsiaan kouluihin, joissa on paljon maahanmuuttajalapsia tai jotka sijaitsevat heidän mielestään väärässä paikassa. Maahanmuuttajataustaisten lasten vanhemmat eivät aina ole kovin koulutettuja, joten heidän mahdollisuutensa tukea lasten koulun käyntiä ovat toisinaan heikot. Mutta myös toisen polven maahanmuuttajalapset menestyvät heikosti koulussa, mikä on hälyyttävää, sillä syrjäytymisen kierre vain jatkuu!

Danske Bank on tutkinut nuorten asenteita koulusta kohtaan ja pienituloisten perheiden lapset ovat huomattavasti vähemmän kiinnostuneita koulutuksesta kuin hyvätuloisten perheiden lapset. Koulutus on yhä enemmän yhteiskunnallisesti periytyvä ominaisuus. (HS 22.2.2018)

Virossa kielivaranto on myös paremmalla tolalla kuin Suomessa, sillä Viron opetus- ja tiedeministeriön mukaan 81 % virolaisista osaa venäjää, 51 % osaa englantia, 16 % suomea ja 10 % saksaa. Kielitaitoa vaaditaan työmarkkinoilla ja se nostaa palkkaa. Suomessa luotetaan nykyään lähinnä englannin kieleen ja saksasta, ranskasta, venäjämästä ym. puhutaan harvinaisina kielinä. Ruotsia suomenkieliset eivät tunnetusti osaa kovin hyvin vrt. virolaisten venäjän taito. (Analüüs: võõrkeelte oiskus aitab leida tööd ja suuremat palka. Haridus ja teadmisteerium uudised 21.2.2018).

Lukiouudistus on tulossa ja mitään erityisen ihmeellistä ei ole ilmeisesti tulossa. Lähinnä lisätään opinto-ohjausta ja erityisopetusta. Ongelmana on kuitenkin se, ettei uudistus tuo mukanaan rahaa, vaan kuntien oletetaan maksavan kaiken. Näin ei ilmeisesti tule tapahtumaan, vaan vaarana on se, että opetuksesta leikataan, jos koulutuksen järjestäjä ei rahoita uudistusta täysimääräisenä. Toistaiseksi opetus- ja kulttuuriministeriö ei toteuta suunnitelmia reaaliaineiden vapaaehtoisuuden lisäämiseksi. Sivistys voitti toistaiseksi!

Helsingin kaupungin lukiot ovat olleet melkoisella säästökuurilla ja kurssitarjottimet ovat jo keventyneet merkittävästi, samoin ryhmäkoot ovat varsin suuret, joten uusiin säästöihin ei ole varaa! Sama tilanne on ns. yksityiskouluissa!

MARJO MELA
RIHVELIN PÄÄTOIMITTAJA